

Kasteel Twickel herbergt duizenden voorwerpen. Niet allemaal even waardevol of bekend, maar wel met een eigen verhaal. Zoals objectnummer Z20114: de uitrusting van de nachtwaker.

Door ROB BLOEMENDAL

Het einde van de Nachtwaker

Kasteel OBJECT

Enkele jaren geleden verliet ik na een lange avond als laatste het kasteel. Ik sprong op mijn fiets en haastte me in het pikkedonker naar huis. Net voorbij de ophaalbrug knalde ik tegen het lage hekje bij de laan en vloog over de kop. Grote schrik, een krom wiel maar verder zonder erg.

Dat geluk had nachtwaker L. Brilman in 1959 niet. Hij fietste na zijn nachtdienst op het kasteel pardoes van de ophaalbrug de gracht in en overleed. Hij werd opgevolgd door J. Honnef, tot deze in 1974 door overspannenheid als laatste nachtwaker het werk moest neerleggen.

Nu lijkt het beroep nachtwaker weinig stressvol, maar wie de historische instructies van de baron Van Heeckeren leest, merkt dat dit zeker geen ontspannen baantje was. Om 22.30 uur startte de dienst met het ophalen van de brug. Daarna moesten maar liefst acht precies omschreven rondes door het kasteel worden gelopen, luisterposten worden bemand en aan het einde van de dienst, zo tegen 06.00 uur, de ketels worden opgestookt.

Die controlerondes werden gelopen met een geladen pistool en op grote vilten oversloffen. Dat laatste om de nachtrust van de bewoners niet te verstoren. Mee ging ook de nachtwakersklok, een ingenieus apparaat dat kon aantonen dat alle rondes op de juiste tijden waren gelopen. Op strategische plekken in het huis waren namelijk unieke sleutels opgehangen waarmee de nachtwaker tijd en plaats kon ponsen in een papieren strookje. Her en der kom je deze sleutels in het kasteel nog tegen. Ook de klokken zelf zijn bewaard en nog in werkende staat.

En zo liepen de nachtwakers van Twickel tienduizenden rondes door het Huis. Zouden ze genoten hebben van de mooie kunstcollectie? Dat werd in de instructie niet aangemoedigd. Er mocht "niet worden gezeten, niets worden aangeraakt en nergens langer vertoeft worden dan noodzakelijk". De nachtwaker moest, zo besloot de baron in 1917 zijn instructie, "eenvoudig zijn dienst doen zonder nieuwsgierigheid". Ik hoop dat de arme oud-collega Brilman, die zo jammerlijk in de kasteelgracht stierf, wel heeft genoten van al het moois in het kasteel.